

Asia: VN/16344/2020

Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen

Lausunnonantajan lausunto

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset luotonantajille

Lisäyksenä laatimaamme lausuntoon huomautamme, että rahoituslaitosten on aina pystyttävä selvittämään yrityksen maksukyky mahdollisimman totuudenmukaisesti. Rahoituslaitosten on myös kieltäydyttävä antamasta rahoitusta, jos maksukyky ei vaikuta vakaalta. Reaaliaikainen tieto maksukyvyistä on siis tärkeää rahoituslaitoksille. Maksuhäiriömerkintä antaa rahoituslaitokselle virheellisen signaalin luotonottajan maksuhaluttomuudesta ja epäluotettavuudesta, vaikka maksuhäiriön aiheuttanut velka olisi jo hoidettu.

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset maksuhäiriömerkinnän saaneiden henkilöiden/kuluttajien asemaan

Arvio sisältyy lausuntoomme

Säilytysaikojen lyhentämisen vaikutukset yritysrahoitukseen

Lisäyksenä laatimaamme lausuntoon huomautamme, että rahoituslaitosten on aina pystyttävä selvittämään yrityksen maksukyky mahdollisimman totuudenmukaisesti. Rahoituslaitosten on myös kieltäydyttävä antamasta rahoitusta, jos maksukyky ei vaikuta vakaalta. Pyydämme painottamaan lainsäädäntöä uudistaessa rahoituslaitoksen vastuuta, koska se ei nykytilassa aina toteudu. Uhkakuvat korkojen kasvamisesta riskin kasvaessa jäisi siis rahoituslaitoksen oman harkinnan varaan, eikä se olisi arviomuistiossa esitetyn kaltainen automaatio. Reaaliaikainen tieto maksukyvyistä on siis tärkeää myös rahoituslaitoksille. Yrityksen kassavirrasta on saattanut merkittävä osa kulua velkojen lyhennykseen, joten niiden loppuun maksaminen parantaa yrityksen maksukykyä olennaisesti. Tästä huolimatta maksuhäiriömerkintä antaa rahoituslaitokselle virheellisen signaalin luotonottajan maksuhaluttomuudesta ja epäluotettavuudesta vielä vuosien ajan maksuvaikkeuksien päätyttyä. Tämä ei ole kenenkään edun mukaista.

Onko maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä muita kuin arviomuistiossa käsiteltyjä vaikutuksia?

Arvio sisältyy lausuntoomme

Millaisia vaikutuksia olisi eduskunnan lausumassa edellytetyllä maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentämisellä?

Arvio sisältyy lausuntoomme

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

NYKYTILA

Luottotietolakia muutettaessa 2006 pidettiin erityisen tärkeänä ja perusoikeudellisena asiana, että luottotietojen olisi annettava luotettava ja ajantasainen tieto henkilön maksukyvyistä. Koska tiedot lähinnä perustuvat menneisiin tapahtumiin, vaarana on helposti, että annetaan harhaanjohtava kuva henkilön maksuhalukkuudesta tai -kyvystä. Nykytila ei missään muodossa anna oikeaa kuvaa velallisen halukkuudesta tai tilanteesta, sillä merkintä säilyy helposti 4 vuotta, vaikka velka olisikin maksettu. Yhdestä maksulaiminlyönnistä on mahdollisuus saada jo 3–4 merkintää kerralla, eli uuden merkinnän pidentävä vaikutus (neljäksi vuodeksi) saattaa itse asiassa tulla samasta velasta, mikä on hyvinkin harhaanjohtavaa tietoa luottotietojen tarkistajalle. Luottotietoja koskevassa laissa ei missään kohdassa kielletä merkinnän poistoa aikaisemmin, mutta tietojen käsittelyn on oltava yhdenvertaista. Siten luottotietoyhtiöt soveltavat käytännössä kaikkiin asioihin maksimiaikoja. Asiakastieto Oy on todennutkin, että he päättävät ja määräävät, mitä merkintöjä he säilyttävät, ja kuinka kauan. Asiakastieto Oy:n lakiasiaintoimittaja Juuso Jokela on vahvistanut viestissään Aki Rintakankaalle, etteivät velkojat voi lähettää heille pyyntöjä muuttaa rekisterimerkintöjä. Merkinnät ja niitä koskevien tietojen myynti ovat Asiakastieto Oy:n ja vastaavien yritysten ydinliiketoimintaa, josta he saavat tuoton. Laki määrää vain rekisterimerkinnän keston maksimajan, joka on em. 4 vuotta.

Merkintöjen kestolla on iso merkitys maksuhalukkuuteen ja työllistymiseen, joka taas vaikuttaa kansantaloudellisesti negatiivisesti. Merkintöjen kesto on liian pitkä kaikin puolin katsottuna. Asiaa on useaan kertaan yritetty korjata, ja kuten lakivaliokunta vuonna 2018 antamassaan lausunnossa ilmoitti, niin asialla on kiire ja se täytyisi pitää erillään positiivisesta luottotietorekisteristä (huomautuksena, että tällä positiivisella rekisterillä on hyvin harhaanjohtava nimi).

Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen on päätöksessään EOAK/945/2016 todennut:

”Maksuhäiriömerkinnässä on kysymys merkittävästä ja velallisen kannalta laajavaikutteisesta asiasta. Maksuhäiriömerkinnän on todettu tarkoittavan muun muassa sitä, että kuluttajan luottokorttia voidaan vaatia palautettavaksi, uuden luoton saanti todennäköisesti vaikeutuu, on vaikea tehdä osamaksukauppasopimusta, vuokra-asunnon ja kotivakuutuksen saanti vaikeutuu ja puhelinliittymä- ja vakuutus sopimuksissa vaaditaan vakuutta tai ennakkomaksuja. Myös työpaikan saanti vaikeutuu, mikäli työtehtävään liittyy taloudellista vastuuta (kt. Jyrki Lindström: Luotonvalvonta ja saatavien perintä, Helsinki 2014, s.21). Näin ollen maksuhäiriömerkintöjen oikeellisuus on yhteiskunnallisesti tärkeä kysymys.”

On aivan käsittämätöntä, että velallinen joutuu kärsimään rangaistuksen ilman armahdusta, vaikka olisikin maksanut velat pois. Nykyinen järjestelmä vaikeuttaa ihmisten päivittäistä elämää jo mahdollisesti muutenkin haasteellisessa elämäntilanteessa, mikä aiheuttaa huomattavaa henkistä kuormitusta. Merkinnät tuntuvat ihmisistä enemmänkin rangaistuksilta ja kiusanteolta kuin miltään muulta. Olen nähnyt vasta-argumentteja siitä, miksi nykyinen järjestelmä pitäisi jättää ennalleen. Näistä kuitenkin puuttuu oikeasti tieto tyyppillisen maksuhäiriöisen tilanteesta. Merkintöjä kasaantuu yleensä useita, eikä silloin minkäänlaiset lainajärjestelytkään oikein auttaisi pääsemään tilanteesta irti. Vasta-argumenttina on käytetty esim: ”Kun ihminen saisi merkinnän pois heti kun velka on

maksettu, hän ottaisi heti uutta lainaa tai maksaisi lainalla luottotiedot takaisin”. Tämä on mielestäni melko kaukaa haettu tilanne. Nykyäänkin tämä on mahdollista, mutta jonkun muun on otettava laina velallisen puolesta.

Meidän olisi kannustettava ihmisiä maksamaan velkansa. Siihen auttaa inhimillinen kohtelu myös luottotietomerkintöjen kohdalla. Ihminen, joka ollut vuosikautia luottotiedoton, kohtaa monia ongelmia. Tällöin hän tuntee itsensä arvottomammaksi kuin muut ihmiset, ikään kuin B-luokan kansalaiseksi. B-luokan kansalaisella tarkoitamme ihmistä, joka ei saa puhelinliittymää ilman takuurahaa eikä aina silloinkaan. Yhtä lailla asunnon tai autovakuutuksen saaminen on hyvin vaikeaa, mikä mahdollistaa myös erilaiset hyväksikäyttötilanteet, koska luottotiedottomalla ei ole mahdollisuutta pitää perusoikeuksistaan kiinni. Usein jopa työpaikka jää saamatta sen vuoksi, ettei ole luottotietoja. Tällaisessa kuopassa ihminen voi elää pahimmillaan jopa 20 vuotta.

Luottohäiriömerkintä seuraa perässä, kun olet velkasi jo maksanut, siis jopa 4 vuotta. Ei ole perusteltua asettaa tällaista lisärangaistusta ihmiselle, joka on vuosia jo elänyt henkisen paineen alla. Tämä vähentää huomattavasti ihmisten elämänlaatua Suomessa, mikä taas vaikuttaa työtehokkuuteen, rahan kiertoon Suomen kansantaloudessa, sairaanhoidon kustannuksiin ja moneen muuhun asiaan yhteiskunnassa. Väittämät välittömästi uudesta velkaantumisesta luottotietojen palauduttua välittömästi velan tultua maksetuksi ovat vailla totuus pohjaa. Ihminen, joka on joutunut kokemaan velkojen paineen alla olemisen, ei todellakaan tieten tahtoen halua enää jättää asioitaan hoitamatta ja sitä kautta joutua uudestaan nöyryytettyä elämistä.

Luottotiedottomia on lähes 400 000, mikä on todella hälyttävää, eikä sitä edes kansantalous kestä. Luottotiedoissa on myös vääriä merkintöjä, jotka pitäisi siivota pois. Esimerkiksi vanhentuneen velan luottotietomerkintä voi säilyä, vaikka velallinen ei olisikaan enää maksuvelvollinen. Tämä vaatii välittömästi muutoksia, jotta saamme oikeudenmukaisemman järjestelmän, joka oikeasti antaisi oikean kuvan maksukyvyistä. Tämä pitäisi saada julkisoikeudelliseen valvontaan, jotta sitä olisi helpompi valvoa.

Häkkinen Mauri
Velallisten tuki VTR fb-ryhmä

Huusko Anu
Velallisten tukiryhmä VTR - Velallisten tukiryhmä VTR on Facebookissa toimiva velallisten vertaistukiryhmä, jossa on lausunnon jättöhetkellä 10 038 jäsentä.